

มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อ

นายกิติ ยิงยงใจสุข

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-103-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Concept of Death in The Chuang Tzu

Mr. Kiti Yingyongjaisuk

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

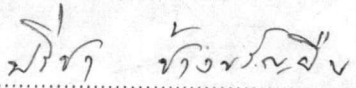
ISBN 974-633-103-5

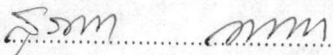
หัวข้อวิทยานิพนธ์ มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื้อ
โดย นายกิติ ยิงยงใจสุข
ภาควิชา ปรัชญา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณฯ สถาอานันท์

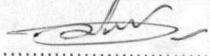
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ปรีชา ช้างขวัญยืน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณฯ สถาอานันท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปกรณ์ ลิ้มปานุสรณ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กิตติ ยิงยงใจสุท : มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อ (The Concept of Death in The Chuang Tzu) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุวรรณา สภาอาเนนท์, 86 หน้า.
ISBN 974-633-103-5

จวงจื่อมีทัศนะว่า สรรพสิ่งล้วนอยู่ในกระบวนการแปรเปลี่ยนอันไม่มีการ "เริ่มต้น" หรือ "สิ้นสุด" เป็นกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องกันไป การเริ่มต้นหรือสิ้นสุดเป็นการกำหนดขึ้นของมนุษย์ที่แบ่งแยกจากจุดหนึ่งในกระบวนการแปรเปลี่ยนนี้คือการเกิด และอีกจุดหนึ่งคือการตาย แล้วให้ค่าแก่ช่วงเวลาสั้น ๆ ระหว่างการเกิดและการตาย ยืนติดกับการเกิดและการมีชีวิต เค้รำโค้กหวาดกลัวเมื่อความตายมาเยือน จวงจื่อเห็นว่าความตายเป็นเรื่องของกระบวนการแปรเปลี่ยนตามธรรมชาติ ที่จะต้องเป็นไปเช่นนั้นเอง การเกิดและตายเป็นกระบวนการแปรเปลี่ยนจากรูปแบบการดำรงอยู่อย่างหนึ่งไป เป็นอีกอย่างหนึ่งซึ่ง "นำสำนึกและสำนึกธรรม" ไม่แพ้กัน

จุดสำคัญที่สุดในเรื่องของการตายในคัมภีร์จวงจื่อคือการแสดงให้เห็นถึงลักษณะการสัมพันธ์กับชีวิตและความตายด้วยท่าทีที่เข้าไปมีส่วนร่วมและตอบสนองอย่างเสรี ไม่ผูกติดกับอคติหรือความเชื่อเดิมที่มีอยู่ก่อนหน้านั้น สถานการณ์ขณะเผชิญหน้ากับความตายนั้นสิ่ง "ใหม่" ในแง่ที่พ้นจากความคิดใด ๆ ที่ถูกปลูกฝังจากค่านิยมหรือประเพณีต่าง ๆ ที่ทำให้องค์มองความตายเป็นการสูญเสียอันน่าเค้รำ อย่างเช่นในจารีตแบบขงจื่อ

นอกจากท่าทีในเชิงที่ดวงสำนึกแล้ว เรายังพบท่าทีในลักษณะอื่นเช่น การร้องเพลงหรือเล่นดนตรี อันล้วนแต่เป็นลักษณะท่าทีในเชิงสุนทรีย์ การหลอมรวมเชิงสุนทรีย์ในท่าทีเกี่ยวกับความตายนี้เองที่จวงจื่อใช้ เป็นแกนหลักเพื่อให้อารต่า เณมีชีวิตอย่างเสรีด้วยการ "ไม่กระทำ" นั้นสามารถดำเนินไปได้ ภัยพิบัติต่าง ๆ ไม่ใช่เรื่องที่น่าหวาดหวั่นอีกต่อไป ตรงกันข้าม ท่ามกลางภัยพิบัตินั้นเองที่ชีวิตอันเสรีและเป็นหนึ่งเดียวกับบรรดาชีวิตอื่นดำรงอยู่

ภาควิชา ปรัชญา
สาขาวิชา ปรัชญา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต กิตติ ยิงยงใจสุท
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สุวรรณา สภาอาเนนท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C410686 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD: CHUANG TZU / DEATH / CHINESE PHILOSOPHY

KITI YINGYONGJAISUK : THE CONCEPT OF DEATH IN THE CHUANG TZU.

THESIS ADVISORS : ASSO. PROF. SUWANNA SATHA-ANAND, Ph.D., 86 pp.

ISBN 974-633-103-5

Chuang Tzu considers that everything is in the continuous process of change without "the beginning" or "the end". The concept of beginning or ending is created by man who indicates that one point of the process of change is birth while the other is death, treasuring this short period of time between birth and death, rejoicing in birth and life while feeling grief and being terrified with death. Chuang Tzu believes that death is a natural part of the process of change that is inevitable. Birth and death is a process of transformation from one form of existence to another and both are just as "enchanting and beautiful"

The most important point in the concept of death in The Chuang Tzu is that it demonstrates man's interaction with life and death with the attitude of involvement and free response to every situation in life without being biased or clinging to old beliefs. Therefore, the situation of facing death is "fresh" in the respect that it is free from any idea that has been instilled by human values and traditions that see death as a great loss like the tradition of Confucius.

Apart from the attitude of wonder and admiration, we also find another attitude towards death from Chuang Tzu's singing and playing music, which clearly reflects an aesthetic attitude. This aesthetic enchantment or ~~trans~~ immersion with death is what Chuang Tzu uses as a principle to lead life freely in "non-action, (Wu-Wei)". Disasters are no longer terrifying. On the contrary, in the midst of those disasters there lies the life of freedom which is one with "The Way" (Tao).

ภาควิชา.....ปรัชญา.....

สาขาวิชา.....ปรัชญา.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิติกร..... กิติ ยิงยงใจสุข

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สอน อม

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการสนับสนุนและความช่วยเหลือเป็นอย่างดี
ดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณฯ สถาอานันท์ อาจารย์ที่ปรึกษา

กราบขอบพระคุณ อาจารย์จารย์ อรัญยกานนท์ อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรม
อุตสาหกรรมการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ทำให้ผู้เขียนมีทุกวันนี้ได้

ขอบคุณพี่สาวใจดี นฤมล นิตยจินต์ ที่ให้ความช่วยเหลือโดยไม่ได้ร้องขอในช่วงเวลา
อันสั้น

ขอบคุณโชคที่ทำให้ผมพบ "เพื่อน" อย่าง จีรวรรณ ตั้งจิตเมธี และ เดชา ตั้งสีฟ้า
ขอบคุณพี่น้องจากชมรมค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุก
คนที่ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียนและจิตใจ

ขอบคุณป้าเจียมคนดีที่ช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์และพิมพ์ความรู้สึกดี ๆ

สุดท้าย ขอโทษพ่อกับแม่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	
- ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
- ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย.....	2
- ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย.....	2
2. มโนทัศน์เรื่องความตายในบริบทของปรัชญาจีนกระแสหลักยุคคลาสสิก	
- มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์ขงจื้อ.....	4
- มโนทัศน์เรื่องความตายของซุนจื่อ.....	18
- มโนทัศน์เรื่องความตายของหยางชู.....	25
- มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง.....	30
3. มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อ	
- ประวัติความเป็นมาและลักษณะของคัมภีร์จวงจื่อ.....	40
- สীลาปรัชญาของจวงจื่อ.....	41
- มโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อ.....	48
4. บทสรุป	
- สรุป.....	75
- แนวคิดแบบจวงจื่อเป็นนิตินิยมหรือไม่.....	78
- ข้อเปรียบเทียบมโนทัศน์เรื่องความตายในคัมภีร์จวงจื่อกับศาสนาพุทธ.....	79
- ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ.....	80
รายการอ้างอิง.....	83
ประวัติผู้เขียน.....	87